

**Досвід ведення гібридних конфліктів;
міжнародне гуманітарне право;
захист цивільного населення під час збройного конфлікту;
міжнародний досвід вирішення конфлікту**

*анотований бібліографічний список
2018. – Вип. 23 (11-20 листопада). – 71 с.*

Зміст

Досвід ведення гібридних конфліктів	1
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>1</i>
<i>Статті з періодичних видань</i>	<i>3</i>
Міжнародне гуманітарне право.....	14
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>14</i>
<i>Статті з періодичних видань</i>	<i>23</i>
Захист цивільного населення під час збройного конфлікту	54
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>54</i>
<i>Статті з періодичних видань</i>	<i>60</i>
Міжнародний досвід вирішення конфлікту.....	67
<i>Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань.....</i>	<i>67</i>
<i>Статті з періодичних видань</i>	<i>70</i>

Досвід ведення гібридних конфліктів

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

1. **Мозговий, В. І.** Вивчення структурної організації особистості військовослужбовців-саперів та їх психологічний супровід / В. І. Мозговий // Теорія і практика сучас. психології. – 2018. – № 2. — С. 207-211. Проаналізовано виявлену факторну структуру особистості військовослужбовців-саперів з метою визначення фокусу роботи психолога військової частини та зазначення основних заходів психологічного супроводу цієї категорії військовослужбовців. Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2018/43.pdf

2. **Мосов С. П.** Протидія негативним інформаційним впливам на людину і суспільство в умовах гібридної війни / С. П. Мосов, Н. С.

Уханова // Інформація і право. – 2018. – № 2. — С. 134-141. *Розкрито проблематику негативного інформаційного впливу на українське суспільство в умовах гібридної війни, виявлення та блокування його джерел, а також протидії надходженню викривленої та маніпулятивної інформації, що спрямована на безпосередню дезорієнтацію самосвідомості українців.*

3. **Тарасова Є. У головній ролі – міф** / Єлизавета Тарасова // Укр. культура. – 2017. – № 2 (1052). — С. 29-30. *Подано біографічні відомості про Василя Сліпака. Представлено знімальну групу документального фільму "МІФ", прсвяченого співаку, який загинув в АТО.*

4. **Хойнацька Л. Основні проблеми формування ідеології національної безпеки сучасної України в умовах українсько-російської війни** / Л. Хойнацька // Сторінки воєн. історії України : зб. наук. ст. / Ін-т історії України НАН України – Київ, 2019. – Вип. 19. – С. 62-72. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14362-19.** *Розглянуто проблему формування нової ідеології національної безпеки України в умовах українсько-російської війни. Зазначено, що в результаті російської агресії сучасна Україна опинилася перед реальною загрозою втрати власної державності, що спонукає її по-новому оцінити основні геополітичні виклики та розробити нову ідеологію національної безпеки України, яка була б здатна ефективно протистояти цим викликам. Запропоновано концептуальні підходи до розробки нової ідеології національної безпеки України. При цьому використано комплексний підхід, що враховує всі фактори функціонування української держави й суспільства з опорою на вітчизняний історичний досвід та культурно-духовні надбання політичної нації. Приділено увагу можливим сценаріям подальшого розвитку українсько-російського збройного конфлікту.*

Текст: http://resource.history.org.ua/publ/Sviur_2017_19_8

5. **Хорошун Е. М.** Актуальні питання організації медичного забезпечення військ в ході проведення АТО / Е. М. Хорошун // Проблеми військ. охорони здоров'я : зб. наук. пр. / Укр. військ.-мед. акад. — Київ, 2017. — Вип. 49, т. 2. — С. 51-56. — *Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп15346-49/2. Вивчено та проаналізовано результати роботи медичної служби Збройних сил України (ЗСУ) за 2014–2017 рр. в ході проведення Антитерористичної операції (АТО) на території Донецької та Луганської областей України. Визначено основні шляхи вирішення проблемних питань в організації та наданні медичної допомоги під час ведення бойових дій. У ході медичного супроводу дій військ протягом трьох років впроваджено в практику стабілізаційні медичні пункти на евакуаційних шляхах районів бойових дій з механізованих (мотопіхотних, гірсько-піхотних, аеромобільних) бригад; зменшено етапи надання медичної допомоги з додержанням принципів "платинова хвилина", "золота година".*

Статті з періодичних видань

6. **Васильченко В.** Місія України – знищити московську імперію : виступ на круглому столі під час форуму "Нова стратегія миру та безпеки" / Володимир Васильченко // Шлях перемоги. — 2018. — 14 листоп. (№ 46). — С. 2. *У виступі дипломата, аудитора Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) Володимира Василенка проаналізовано політику Росії щодо України та зроблено висновок, що її мета полягає в "ліквідації незалежної державності України, тотальному знищенні української нації та України як суб'єкта міжнародного права та як геополітичної реальності". Зазначено, що збройна агресія та гуманітарна агресія – це два складники гібридної війни, яку веде Росія проти України. Висловлено думку, що у протиборстві з Росією Україна може вистояти, покладаючись, насамперед, на власні сили, але одночасно і спираючись на допомогу союзників і партнерів. Запропоновано шляхи протидії російській агресії та наголошено, що "боротьба з агресором має*

супроводжуватись системним, активним і постійним використанням правових і дипломатичних механізмів та засобів захисту наших інтересів”.

7. **Грабовський С. Чи зупинять війну миротворці на Донбасі?** / Сергій Грабовський, Ігор Лосєв // День. — 2018. — 9–10 листоп. (№ 203/204). — С. 5. *Подано інформацію про можливе введення на окуповану Росією територію Донбасу міжнародних миротворчих сил під егідою чи то ООН, чи ОБСЄ, чи обох разом. Розглянуто, як ці дії можуть вплинути на мирне врегулювання воєнного конфлікту на Сході України.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/chy-zupynyat-viynu-myrotvorci-na-donbasi>

8. **Задверняк Н. До зими готові: сезонне обслуговування техніки у ВМС забезпечено на 100 відсотків** / Наталія Задверняк // Нар. армія. — 2018. — 8 листоп. (№ 45). — С. 10. *Йдеться про готовність Військово-морських сил (ВМС) Збройних сил України (ЗСУ) до зимового періоду. Зазначено, що у ВМС до переведення оборонно-військової техніки на зимовий період експлуатації було залучено 30 військових частин (у тому числі частин, які виконували завдання у зоні операції Об'єднаних сил (ООС)), переведено більше як дві тисячі одиниць техніки.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5577-%2808-11-2018%29.pdf>

9. **Золотарев А. Андрей Золотарев: ”Российские санкции — пролог к выборам в Украине”** / Андрей Золотарев ; беседовал Александр Крыжановский // 2000: Еженедельник. — 2018. — 9-15 нояб. (№ 45). — С. А5. *Подано коментарі політичного експерта, керівника аналітичного центру ”Третій сектор” Андрія Золотарьова щодо запровадження санкції Російською Федерацією (РФ) проти 322 українських громадян та 68 компаній України.* Текст: <https://www.2000.ua/v-nomere/forum/mnenie/andrej-zolotarev-rossijskie-sankcii--prolog-k-vyboram-v-ukraine.htm>

10. **Зоріна Я. "Даємо відсіч і готуємося до морозів" – такий девіз у підрозділів, що стоять на передовій** / Ярослава Зоріна // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 4. *Висвітлено ситуацію у зоні проведення операції Об'єднаних сил (ООС), зокрема, на Луганському напрямі. Заступник командира підрозділу окремої мотопіхотної бригади Геннадій розповів про алгоритм поведінки ворога, бойові будні українських військових.* Текст: <http://www.mil.gov.ua/news/2018/11/09/daemo-vidsich-i-gotuemosya-do-moroziv-deviz-pidrozdiliv-peredovih-poziczij-luganshhini/>

11. **Зоріна Я. Два дні – два збиті російські "орлани"** / Ярослава Зоріна, Олексій Тригуб // Нар. армія. — 2018. — 8 листоп. (№ 45). — С. 9. *Йдеться про випадки застосування Російською Федерацією (РФ) безпілотних літальних апаратів (БпЛА) у тилу української території. Українські підрозділи радіоелектронної боротьби й радіотехнічних військ постійно фіксують прольоти російських безпілотників неподалік від лінії зіткнення. З початку операції Об'єднаних сил (ООС) збито вже п'ятий "Орлан". А вони є невід'ємною складовою комплексу повітряної розвідки, і використовує їх Міноборони Росії як літаки-розвідники, що здатні створювати мапи місцевості у форматі 3D й забезпечувати управління боєм. Наведено ймовірні причини використання БпЛА Росією, серед яких: промацування українських засобів протиповітряної оборони, розвідка тилу, або спроба організації диверсій на об'єктах критичної інфраструктури.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5577-%2808-11-2018%29.pdf>

12. **Климуш-Цинцадзе І. Вірус "гібридної війни": у пошуках антидоту** / Іванна Климуш-Цинцадзе // Дзеркало тижня. — 2018. — 17–23 листоп. (№ 44). — С. 1, 5. *В статті віце-прем'єр-міністра – міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Іванни Климуш-Цинцадзе проаналізовано ознаки та особливості гібридної агресії ХХІ ст., яка є війною абсолютно нового типу. Зазначено, що гібридна агресія Росії проти демократичного світу почалося з часу нападу*

на Грузію в 2008 р., триває останні десять років, розгортається одночасно в різних просторах і охоплює практично всі сфери суспільного життя. Під ударом агресора опиняються критично важлива інфраструктура, інформаційний простір, економіка й енергетика, політична та виборча системи, державне управління і місцеве самоврядування. Розглянуто один із найнебезпечніших інструментів гібридної агресії – маніпулювання суспільною свідомістю, для чого застосовуються медіа, соцмережі, масова культура тощо. Підкреслено, що завдання гібридної пропаганди – не переконати людей у перевазі своїх цінностей, а примусити сумніватися в демократичних цінностях та розхитати ціннісну модель суспільства. Окреслено гібридні ризики для України і світу на сучасному етапі та запропоновано шляхи побудови системи ефективної протидії інформаційній агресії. Висловлено думку, що "гібридній стратегії Росії можна і потрібно протиставляти "м'яку силу" демократії, яка полягає у здатності переконувати людей у тому, що свобода, вільний вибір способу врядування та ринкова економіка мають незаперечні переваги, попри будь-які маніпулятивні наративи".

Текст: <https://dt.ua/international/virus-gibridnoyi-viyni-u-poshukah-antidotu-294305.html>

13. Кокотюха А. Русская ловушка : многие украинцы попрежнему хорошо относятся к России. Странная любовь к агрессору держится на нашей памяти о сказках Пушкина. Как это произошло? / Андрей Кокотюха // Новое время страны. — 2018. — № 40 (1 нояб.). — С. 47. Відомий сучасний український письменник пояснює результати останнього опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС), згідно з якими 38 % наших співгромадян добре ставляться до Російської Федерації – нас не люблять, але ми наполегливо, незважаючи ні на що, не помічаючи війни на Донбасі, насильства та агресії з боку найближчого сусіда, продовжуємо його

любити. Текст: <https://nv.ua/ukr/opinion/kokotukha/rosijska-pastka-2504679.html>

14. **Куш П. Без права на вибір** / Павло Куш // Уряд. кур'єр. — 2018. — 13 листоп. (№ 214). — С. 3. *Йдеться про проведення незаконних "виборів" на непідконтрольній Україні території Донбасу. Зазначено, що справжнім організатором та ініціатором цих "виборів" є Російська Федерація (РФ), яка таким чином грубо порушує Мінські угоди. Наголошено, що міжнародна спільнота засуджує так звані вибори та ніколи не визнає їх результати.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/bez-prava-na-vibir/>

15. **Лосєв І. Паралельні світи** / Ігор Лосєв // День. — 2018. — 9–10 листоп. (№ 203/204). — С. 25, 26, 27. *Проаналізовано діяльність засобів масової інформації (ЗМІ), а саме – висвітлення інформації на телевізійних каналах та у пресі, в умовах ведення гібридної війни Російської Федерації (РФ) проти України.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/paralelni-svity>

16. **Майданюк В. Хто розіграє "русинську карту"?** / Валерій Майданюк // Шлях перемоги. — 2018. — 14 листоп. (№ 46). — С. 5. *Висвітлено правовий статус русинів як етнічної групи в деяких центральноевропейських країнах-членах Європейського Союзу (ЄС) – Словаччині, Угорщині, Румунії та інших. Акцентовано увагу на спробах антиукраїнських сил використати тему русинства з метою дестабілізації ситуації в Україні та розпалювання міжетнічної ворожнечі.*

17. **Молодцов О. Десантна романтика на "нулях": удень – із лопатами, уночі – з автоматами** / Олександр Молодцов // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 5. *Йдеться про українських десантників, які утримують позиції у зоні проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на приморському напрямі, фактично на околицях Маріуполя. Подано розповіді бійців командно-спостережного пункту біля зруйнованого селища на Приазов'ї про бойові будні, а також щодо необхідності бути у*

будь-яку хвилину готовими до бою. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5578-%2815-11-2018%29.pdf>

18. **Олехнович О. Від солдата до офіцера – за три роки /** Олександр Олехнович // Нар. армія. — 2018. — 8 листоп. (№ 45). — С. 5. *Висвітлено історію учасника АТО/операції Об'єднаних сил (ООС) Олександра Ч., який іще п'ять років тому й гадки не мав, що пов'яже своє життя з армією. Із початку російської агресії він – політолог з Донеччини – потрапив у військо лише з третьої спроби. А сьогодні Олександр не просто солдат, а офіцер, заступник командира механізованої роти, хоч і починав 2014 р. простим розвідником.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5577-%2808-11-2018%29.pdf>

19. **Портников В. Е. ”Якщо люди вважають головним завданням держави нагодувати їх, то вони – її потенційні вороги” /** Віталій Едуардович Портников // Країна. — 2018. — № 41 (25 жовт.). — С. 14-18. *У наведеному інтерв'ю українського публіциста, письменника і журналіста Віталія Портникова наголошено, що для України зараз сприятливий час для того, щоб розвиватися і мінімізувати залежність від Росії. Окреслено шанси для держави, які маємо реалізувати, а також майбутнє, яке чекає Україну, якщо держава йтиме шляхом, обраним 2014 р. Проаналізовано очікування після Революції гідності та причини, чому не було стрімкого розвитку. Названо можливості прискорення змін в державі. Головною проблемою України зараз визначено війну на Сході України з Росією. Охарактеризовано українську політичну націю, яка в процесі розбудови. Визначено геополітичний вектор України. Оцінено чотири роки президенства Петра Порошенка та розглянуто найбажаніший і найгірший результати президентських виборів 2019 р. Наголошено на тому, що нинішня Верховна Рада запам'ятається українцям тим, що це був перший парламент, у якому політичні інтереси переважали над бізнесом, насамперед через війну на Донбасі.* Текст:

https://gazeta.ua/articles/opinions-journal/_akscho-lyudi-vvazhayut-golovnim-zavdanniam-derzhavi-nagoduvati-yih-to-voni-yiyi-potencijni-vorogi/865680

20. **Про перспективи членства в НАТО** / Прес-служба апарату Верхов. Ради України // Голос України. — 2018. — 20 листоп. (№ 219). — Електрон. ресурс. *Надано інформацію про робочий візит до Канади Першого заступника Голови Верховної Ради України (ВР України) Ірини Геращенко, в межах якого вона разом із народними депутатами Оксаною Юринцею та Ольгою Бельковою в м. Галіфакс провела зустріч із депутатом парламенту Канади, співголовою групи дружби Канада - Україна Борисом Вжесневським. Українські парламентарії закликали посилити санкції проти Російської Федерації (РФ) в зв'язку з проведенням псевдовиборів на окупованому Донбасі, а також із незаконним утриманням заручників і політв'язнів на окупованому Донбасі, в Криму та на території Росії, мілітаризацією окупованого Криму та загостренням ситуації в Азовському морі. Ірина Геращенко також зустрілась із президентом Конгресу українців Канади Павлом Гродом та представниками української діаспори і проінформувала їх про безпекову й гуманітарну ситуацію на Донбасі. Разом із головою постійної делегації в Парламентській асамблеї НАТО (ПА НАТО) Іриною Фріз Ірина Геращенко взяла участь у засіданні Комітету з питань цивільного виміру безпеки під час 64-ї щорічної сесії ПА НАТО в м. Галіфакс. Коментуючи представлену британським парламентарієм лордом Джоном Джоплінгом доповідь "Протидія гібридним загрозам Росії", український політик зазначила, що в доповіді наведено конкретні факти гібридної війни РФ проти України, Грузії, Великої Британії та інших країн і містяться конкретні пропозиції щодо відсічі гібридним методам Кремля, зокрема, в інформаційній сфері. Перший заступник Голови ВР України також взяла участь у дискусії "Жінки, мир, безпека" в межах сесії ПА НАТО та розповіла про участь українських жінок у миротворчих процесах в Україні, а також акцентувала увагу на фактах порушення прав людини з боку*

представників окупаційних адміністрацій. Ірина Геращенко закликала учасників дискусії підтримати ініціативу України щодо запровадження миротворчої місії ООН на Донбасі із широким мандатом тимчасової адміністрації та висловила сподівання, що в складі майбутньої місії буде й вагома частина жінок. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310257>

21. **Прокаєва А. "Донбас і Крим – це наша територія. І ніяких компромісів тут бути не може"** / Анастасія Прокаєва // Газета по-українськи. — 2018. — 16 листоп. (№ 88). — С. 7. *Йдеться про участь політика і дипломата Романа Безсмертного у дискусії на тему "Як повернути окупований Донбас", яка відбулася у Києві 7 листопада 2018 року. Політик зазначив, що "потрібно вийти на двосторонні перемовини з Москвою й навчити шанувати себе. У переговорах виходити з того, що Донбас і Крим – це наша територія. І ніяких компромісів тут бути не може".* Текст: <https://gazeta.ua/articles/politics-newspaper/donbas-i-krim-ce-nasha-teritoriya-i-niyakih-kompromisiv-tut-buti-ne-mozhe/869720>

22. **Прокопенко О. "До війни ми ставимося як професіонали, – це надризикована й серйозна чоловіча робота"** / Ольга Прокопенко, Тетяна Заріцька // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 8. *Подано розповідь про командира батальйону 25-ї бригади Олексія Явкуна, який пройшов найгарячіші точки війни на Донбасі. Зазначено, що своєю першу бойову нагороду – орден Богдана Хмельницького III ступеня О. Явкун отримав 2014 року за штурм укріпрайону біля міста Ямпіль. Уже через рік за бої під Авдіївкою був відзначений орденом Богдана Хмельницького II ступеня. Офіцера також нагороджено відзнаками Міністерства оборони "За військову доблесть", "Знак пошани", медалью "Захисник Вітчизни".* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5578-%2815-11-2018%29.pdf>

23. **Прокопенко О. Вікторія мріє про перемогу** / Ольга Прокопенко // Вечір. Київ. — 2018. — 1 листоп. (№ 44). — С. 11. *Подано інформацію про Вікторію Дворецьку, лейтенанта, учасницю операції*

Об'єднаних сил (ООС) на Сході України, яка з 2016 року є заступником командира роти вогневої підтримки.

24. **Радківський А. "Двадцятьп'ятка" – дамаський клинок українського десанту** / Аркадій Радківський // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 6. *Йдеться про 25-ту окрему повітряно-десантну бригаду десантно-штурмових військ Збройних сил України (ЗСУ), яка з перших днів антитерористичної операції (АТО) воює на Донбасі. Висвітлено виконання бригадою найскладніших бойових завдань АТО у Слов'янську, Краматорську, Дебальцевому.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5578-%2815-11-2018%29.pdf>

25. **Росію можуть покарати новими санкціями** // Уряд. кур'єр. — 2018. — 13 листоп. (№ 214). — С. 3. *Надано інформацію про заяву Міністерства закордонних справ (МЗС) України з висловленням категоричного протесту у зв'язку з незаконними й нелегітимними діями Росії з проведення псевдовиборів на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях. Наголошено, що спроба Росії виправдати, організувати й згодом легітимізувати процес фейкового "голосування" на окупованому Донбасі – кричуще порушення норм і принципів міжнародного права, українського законодавства, а також суверенітету й територіальної цілісності України. Таким чином, Росія як сторона збройного конфлікту на Донбасі й підписант Мінських домовленостей укотре фундаментально порушила свої зобов'язання. Підкреслено, що "підсумки цих псевдовиборів юридично нікчемні, не створюють жодних правових наслідків, їх не визнає ні Україна, ні світ". Українські дипломати закликали міжнародних партнерів запровадити нові санкції проти Росії та осіб, які брали безпосередню участь в організації "бутафорських виборів" у ОРДЛО.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/rosiyu-mozhut-pokarati-novimi-sankciyami/>

26. **Сірук М. Про адекватну реакцію** / Микола Сірук // День. — 2018. — 9–10 листоп. (№ 203/204). — С. 4. *Подано інформацію про*

міжнародну конференцію "Уроки гібридного десятиліття: що треба знати для успішного руху вперед", яка тривала 7—8 листопада в Дипломатичній академії України. Обговорювалася роль розвідувальної служби України, яка має побачити реальні загрози і попередити керівництво держави. Зазначено, що захід ініційований рішенням українського уряду від 4 липня 2018 р. в рамках Платформи Україна — НАТО з вивчення досвіду протидії гібридній війні в Україні, реалізація якої передбачена Річною національною програмою під егідою Комісії Україна — НАТО на 2018 р. Відкривав його президент України Петро Порошенко програмним виступом. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/pro-adekvatnu-reakciyu>

27. **Чуйко О. "Ми вже не маємо нічого спільного з російським десантом"** / Олег Чуйко ; бесіду вів Віктор Шевченко // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 7. *Ветеран двох воєн, колишній комбат 5-ої десантно-штурмової батальйонної тактичної групи полковник запасу Олег Чуйко з позитивним "Мамай" розповів про свій досвід змін у десантно-штурмових військах Збройних сил України (ЗСУ). Наголошено, що на початку російської агресії Високомобільні, а нині – Десантно-штурмові війська (ДШВ) виявилися чи не єдиним боєдатним компонентом вітчизняного війська. Приймаючи на себе найважчі удари ворога, воїни виявили високу професійність, мужність і героїзм. Зазначено, що саме в цей період у ДШВ активно проводилися реформи (створено нові батальйони та бригади, змінено організаційно-штатну структуру підрозділів, озброєння та техніку).* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5578-%2815-11-2018%29.pdf>

28. **Шульман О. Комбат почав війну командиром відділення, бо людей катастрофічно не вистачало** / Олександр Шульман // Нар. армія. — 2018. — 8 листоп. (№ 45). — С. 4. *Висвітлено бойовий шлях майора Олексія Рогожнікова, який вже рік командує танковим батальйоном у зоні проведення операції Об'єднаних сил (ООС). Кадровий*

військовий, він з перших днів російської агресії пішов на фронт, воював під Слов'янськом та в Дебальцевому. За бойові заслуги нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня. Текст:

<http://www.mil.gov.ua/news/2018/11/11/kombat-pochav-vijnu-komandirom-viddilennya-bo-lyudej-katastrofichno-ne-vistachalo/>

29. **Шуткевич О. "Він так любив Україну"** / Олесь Шуткевич // День. — 2018. — 9–10 листоп. (№ 203/204). — С. 19. *Йдеться про військовослужбовця – учасника операції Об'єднаних сил, бійця 59-ї бригади Віталія Оніщука, який загинув на Сході країни, захищаючи свою землю.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/vony-zagynuly-za-nas-cuspilstvo/vin-tak-lyubuv-ukrayinu>

30. **Шуткевич О. Народився на Буковині, жив на Вінниччині, а смерть зустрів на Донбасі** / Олесь Шуткевич // День. — 2018. — 9–10 листоп. (№ 203/204). — С. 19. *Подано інформацію про те, що під Мар'їнкою від кулі снайпера загинув військовослужбовець – учасник операції Об'єднаних сил (ООС), боєць 28-ї механізованої бригади Павло Білік.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/vony-zagynuly-za-nas-cuspilstvo/narodyvsya-na-bukovyni-zhyv-na-vinnychchyni-smert-zustriv-na>

31. **Як протидіяти втручанням Росії в українські вибори** // Шлях перемоги. — 2018. — 14 листоп. (№ 46). — С. 5. *Надано інформацію про проведений у Верховній Раді України (ВР України) круглий стіл з питань протидії втручанням Російської Федерації (РФ) в українські вибори, участь в якому взяли народні депутати, урядовці, експерти та громадські активісти. Народний депутат України Андрій Левус зазначив, що мотиви втручання РФ в українські вибори полягають в намаганнях повернути Україну в орбіту свого впливу та перешкодити євроатлантичному курсу України. Він наголосив, що мета Росії – "спричинити дестабілізацію та підірвати авторитет України в західному світі як держави, яка може самостійно приймати рішення та захищатися". Учасники обговорення акцентували увагу на тому, що передумова ефективної боротьби з*

підривною діяльністю – це об'єднання зусиль державних органів та громадянського суспільства.

Міжнародне гуманітарне право

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

32. Бабенко О. О. Теоретичний аналіз дослідження психологічного портрета кіберзлочинця / О. О. Бабенко, А. С. Мокляк // Теорія і практика сучас. психології. – 2018. – № 2. — С. 89-93. Проаналізовано поняття «кіберзлочин» та «кіберзлочинець». Визначено основні типи кіберзлочинців. За допомогою соціальних і психологічних теорій особистості визначено основні риси, притаманні кіберзлочинцям. Зауважено про значення методу визначення психологічного портрета кіберзлочинця для запобігання та розкриття кіберзлочинів. Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2018/19.pdf

33. Блистів Т. І. Нормативно-правове забезпечення в Україні питання утримання та поведження з військовополоненими та інтернованими особами в особливий період / Т. І. Блистів // Інформація і право. – 2018. – № 2. — С. 117-123. Розглянуто необхідність нормативно-правового забезпечення в Україні проблеми утримання та поведження з військовополоненими та інтернованими особами відповідно до міжнародного гуманітарного права.

34. Віхров М. Сепаратизм на Донбасі: аберації пам'яті і пошук ідентичності / Максим Віхров // Нар. творчість та етнологія. – 2018. – № 1. — С. 61-64. Розглянуто аспекти використання ресурсу локальної колективної пам'яті, що мають маніпулятивний характер, та її впливу на процес соціальних трансформацій регіону.

35. Волошин В. І. Державна політика забезпечення економічної безпеки держави в умовах гібридних загроз / В. І. Волошин // Бізнес Інформ. – 2018. – № 9. — С. 19-24. Обґрунтовано теоретико-

методологічні засади підвищення ефективності державної політики забезпечення економічної безпеки держави в умовах зовнішньої гібридної агресії. Доведено, що умови фінансово-економічної та інформаційної глобалізації створюють передумови для деформації усталених підходів до реалізації прикладних засад державної політики забезпечення економічної безпеки держави. Ідентифіковано природу, специфіку та характер дестабілізувальн впливу гібридних загроз на процеси забезпечення економічної безпеки держави. Текст: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-9_0-pages-19_24.pdf

36. Горюнова Є. О. Анексія Криму як загроза безпеці Балто-Чорноморського регіону / Є. О. Горюнова // *Intermarum: історія, політика, культура*. — 2017. — № 4. — С. 8-17. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп18143-4**. Розглянуто вплив анексії Криму Росією на ситуацію у сфері безпеки для країн Балто-Чорноморського регіону, які можуть стати наступними жертвами Кремля. Зазначено, що анексія Криму суттєво змінила всю регіональну систему безпеки через активну мілітаризацію півострова Росією. Визначено, що окупація півострова підвищила позиції Росії в енергетичній сфері за рахунок видобутку енергоносіїв на кримському шельфі, а також допомагає просувати ідею «поєднання» Чорного, Балтійського та Адріатичного морів через систему газопроводів. Доведено, що протидіяти подальшій експансії Росії може союз держав Балто-Чорноморського регіону, які поєднують свої зусилля, насамперед, у військовій та енергетичній сферах. Текст: <http://intermarum.zu.edu.ua/article/viewFile/134830/131569>

37. Громенко С. В. #КрымНаш : історія російського міфу / Сергій Громенко. — Київ : Хімджест, 2017. — 207 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : Б3576708**. Зазначено, що анексія Криму, яка викликала найбільшу політичну кризу в Європі з часів Другої світової війни, зумовила й небачений розквіт політичної міфології. У 2014 р. на світ з'явився так званий Міф про "Кримнаш", що мав виправдати в очах світу агресивну

політику Російської Федерації (РФ). Помилкові історичні концепції, що утворюють Міф, можна поділити на три групи. До першої входять міфи про "російський Крим" ("Крим завжди належав Росії" та ін.). Їхнє призначення – протягнути лінію спадкоємності між часами Володимира Великого та Володимира Путіна. Другу групу становлять міфи, що мають запламувати кримських татар ("Кримські татари – не корінний народ Криму" та ін.), які ставлять під сумнів право кримських татар брати участь у долі півострова. Третя група – міфи "українського циклу" ("Хрущов подарував Крим Україні" та ін.), завдання яких - заперечити легітимність української влади на півострові.

38. **Громенко С. Чи завжди Крим належав Росії?** / Сергій Громенко // Журнал Крим Інформ. – 2018. – № 7. — С. 9. *Розглянуто сторінки історії Криму та спростування українським істориком Сергієм Громенко російських міфів щодо Криму, який юридично став російським лише 1783 р., і не раніше, і перестав ним бути 1954 р.*

39. **Денисов А. І. Правові засоби забезпечення національної міграційної безпеки України** / А. І. Денисов // Інформація і право. – 2018. – № 2. — С. 110-116. *Досліджено окремі правові засоби забезпечення національної міграційної безпеки України та визначено коло основних загроз національній безпеці у сфері міграції.*

40. **Довгань О. Д. Правове забезпечення інформаційної безпеки держави як підгалузь інформаційного права: теоретичний дискурс** / О. Д. Довгань, Т. Ю. Ткачук // Інформація і право. – 2018. – № 2. — С. 73-85. *Досліджено систему правового забезпечення інформаційної безпеки держави та визначено основні її складові.*

41. **Доронін І. М. Екстраординарний характер реалізації безпекових функцій держави в сучасному світі: інформаційно-правовий аспект** / І. М. Доронін // Інформація і право. – 2018. – № 2. —

С. 86-95. Досліджено проблему екстраординарності, що притаманна реалізації безпекових функцій держави.

42. **Ірсай Р. Рустем Ірсай, президент Канадської асоціації кримських татар: "Арештами у Криму Росія сіє страх навіть серед діаспори"** : [інтерв'ю] / Рустем Ірсай ; провів Максим Наливайко // Журнал Крим Інформ. – 2018. – № 6. — С. 8. Розглянуто та донесено проблеми Криму діаспорою з Канади до політиків і всіх тих, хто здатний впливати на їхнє вирішення.

43. **Карпюк Ю. Я. Аксиолологічні та антропологічні чинники військового конфлікту в Україні** / Ю. Я. Карпюк // Теорія і практика сучас. психології. – 2018. – № 2. — С. 231-240. Досліджено тему військового конфлікту в Україні, розглянуто її аксіологічні й антропологічні чинники. Здійснено теоретичний аналіз військового конфлікту. Описано психологічні особливості військового конфлікту в Україні. Подано рекомендації щодо мирного врегулювання. Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2018/48.pdf

44. **Координація та регулювання системи медичної евакуації поранених і хворих при застосуванні військ (сил)** / А. В. Верба, А. М. Галушка, Ю. В. Маланіч, Ю. В. Подолян, О. Ю. Булах, В. І. Стриженко // Проблеми військ. охорони здоров'я : зб. наук. пр. Укр. військ.-мед. акад. — Київ, 2017. — Вип. 49, т. 2. — С. 30-40. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп15346-49/2.** Висвітлено питання координації та регулювання системи медичної евакуації поранених і хворих при застосуванні військ (сил). Подано характеристику структур, відповідальних за координацію евакуації в країнах НАТО. Наголошено на відсутності аналогічних структур в Збройних силах України, що могло впливати на недоліки в організації медичного забезпечення військ (сил) в ході антитерористичної операції на Сході України. Текст: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S

45. **Крук С. І. Аналіз стану організаційно-правових механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки України** / С. І. Крук // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 20. — С. 76-78. *Визначено, що розвиток державного управління у сфері національної безпеки можливий у межах використання інструментів інституційного підходу в цій сфері. Зауважено, що це можливе за умови прийняття відповідного закону, який був прийнятий Верховною Радою України 21 червня 2018 р. Визначено, що Президент України, Верховна Рада України, Державна надзвичайна служба України, Міністерство внутрішніх справ України та інші інституції формують сили національної безпеки, які мають право визначати глибину участі у забезпеченні цієї безпеки.* Текст: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2018/17.pdf

46. **Кучерина С. Є. Протидія антидержавному екстремізму як інструменту обмеження державного суверенітету в сучасних умовах** / С. Є. Кучерина, Д. О. Олейніков // Інформація і право. – 2018. – № 2. — С. 124-133. *Виділено основні ознаки антидержавного екстремізму та визначено конкретні кроки, яких необхідно вжити з метою зупинення його розвитку та подолання негативних наслідків, які настали.*

47. **Лооде О. Олівер Лооде: ”Україна наближається до дотримання декларації ООН, тоді як Росія ніяк не позбавиться старих колоніальних та імперських звичок”** : [інтерв’ю з екс-членом Постійн. форуму ООН з питань корін. народів] / Олівер Лооде // Журнал Крим Інформ. – 2018. – № 6. — С. 6-7. *Розглянуто питання прав корінних народів в Україні, та яким чином їх слід захищати, а також проблеми, що постають у цій сфері внаслідок окупації Криму.*

48. **Лур’є К. І. Деякі аспекти гострої медичної реабілітації військовослужбовців Збройних сил України** / К. І. Лур’є // Проблеми

військ. охорони здоров'я : зб. наук. пр. / Укр. військ.-мед. акад. — Київ, 2017. — Вип. 49, т. 2. — С. 40-51. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп15346-49/2.** *Стаття має проблемний характер і охоплює окремі питання медичної реабілітації, у частині проведення її у гострому періоді травми (захворювання). Окреслено особливості організації медичної реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій. Показано основні проблеми в організації та проведенні медичної реабілітації в Збройних силах України, запропоновано шляхи їх усунення.*

49. **Марущак А. І. Тенденції розвитку медіа-сфери України у контексті інформаційної безпеки держави / А. І. Марущак // Інформація і право. – 2018. – № 2. — С. 96-102.** *Виокремлено тенденції, які не мають істотного негативного впливу на інформаційну безпеку України, які спрямовані на нейтралізацію загроз інформаційній безпеці держави, а також загрозливі для інформаційної безпеки держави тенденції.*

50. **Нікітенко Г. О. Теоретична модель структури психологічної готовності мобілізованих осіб до військової діяльності / Г. О. Нікітенко // Теорія і практика сучас. психології. – 2018. – № 3. — С. 71-75.** *Розглянуто функціональний та особистісний підходи до розуміння поняття «готовність», особливості структури психологічної готовності до професійної діяльності. Встановлено, що структурне наповнення психологічної готовності визначається змістом та умовами конкретної діяльності.* Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2018/16.pdf

51. **Пасічник В. М. Формування державної політики національної безпеки України на засадах української національної ідеї / В. М. Пасічник ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Київ : ВАДНД, 2016. – 299 с. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б357650.** *Визначено теоретико-методологічні засади формування державної політики національної безпеки України.***

Проаналізовано головні загрози національної безпеці. Обґрунтовано духовну парадигму національної безпеки України. Запропоновано цивілізаційний проект України на засадах української національної ідеї заради з подолання системної вітчизняної та глобальної цивілізаційної кризи і побудови духовної цивілізації. Проаналізовано головні загрози національній безпеці України. Приділено увагу українській національній ідеї як концептуальній основі боротьби з корупцією та проведення інституційних реформ в Україні. Запропоновано підходи щодо формування нової концепції національної безпеки на засадах української національної ідеї.

52. Пилипчук В. Г. Право національної безпеки та військове право: теоретичні та прикладні засади становлення і розвитку в Україні / В. Г. Пилипчук, І. М. Дронін // Інформація і право. – 2018. – № 2. — С. 62-72. *Висвітлено теоретичні та прикладні аспекти розроблення, впровадження і розвитку права національної безпеки та військового права в Україні, а також проаналізовано суспільні відносини у сфері національної безпеки і оборони.*

53. Притула В. Володимир Притула: "Безпека журналістів і фізичне унеможливлення доносити інформацію були найбільшими проблемами в перші місяці окупації" : [розмова з керівником та голов. ред. проекту укр. служби Радіо Свобода "Крим. Реалії"] / Володимир Притула // Журнал Крим Інформ. – 2018. – № 6. — С. 12-13. *Йдеться про перші дні окупації Криму, та про те, що зараз відбувається на півострові, з якими проблемами зіткнулися журналісти, чи вдається проекту "Крим. Реалії" в сьогоденних умовах співпрацювати з місцевими журналістами.*

54. Радько О. В. Індивідуально-психологічні особливості професійної спрямованості особистості до вибору військових і цивільних спеціальностей / О. В. Радько // Теорія і практика сучас. психології. – 2018. – № 2. — С. 212-216. *Наведено порівняльне дослідження*

індивідуально-психологічних особливостей професійної спрямованості особистості до вибору військових і цивільних спеціальностей на прикладі курсантів Харківського національного університету повітряних сил імені Івана Кожедуба та студентів Української інженерно-педагогічної академії. Текст: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2018/44.pdf

55. **Сенченко А. Андрій Сенченко: "На той момент росіяни могли окупувати Київ з боку Сум та Чернігова і зробили б це дуже легко"** : [розмова з екс-виконувачем обов'язки заст. голови Адмін. Президента України] / Андрій Сенченко // Журнал Крим Інформ. – 2018. – № 7. — С. 12-13. *Йдеться про події визволення заручників у захопленому росіянами Криму та організацію евакуації з Криму української військової техніки, українських військовослужбовців та їхніх родин.*

56. **Сіцинський Н. А. Забезпечення національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері: сучасний стан та проблеми державного управління** / Н. А. Сіцинський. – Київ : ІПК ДСЗУ, 2018. – 343 с. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б357648.** *Розглянуто організаційно-правові, політико-дипломатичні, безпекові, комунікативні аспекти та проблеми забезпечення національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері. Проаналізовано історичні витоки народження та становлення української дипломатії, визначено її роль у гарантуванні національної безпеки країни. Проведено історико-правовий аналіз стратегічної трансформації політики гарантування національної безпеки України в зазначеній сфері. Виявлено безпосередні внутрішні та зовнішні виклики національній безпеці України. Розглянуто історичні передумови формування та розвитку Європейської системи управління безпекою кордонів і забезпечення європейської та євроатлантичної системи безпеки. Висвітлено основні концептуальні підходи до діяльності Служби зовнішньої розвідки України, Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Сил спеціальних операцій Збройних Сил України. Оцінено сучасний стан українсько-американського військово-політичного*

співробітництва. Приділено увагу пошуку нових інструментів і можливостей Ради Безпеки ООН та ОБСЄ в контексті розгортання поліцейської місії ОБСЄ в Україні. Запропоновано пріоритетні напрями та шляхи вдосконалення державного управління гарантування національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері.

57. **Тараненко Г. Г. Сучасні виклики зовнішньої політики України в контексті розвитку системи міжнародної безпеки** / Г. Г. Тараненко // Пробл. міжнар. відносин. Серія: Політ. науки : зб. наук. пр. / Київ. міжнар. ун-т, Ін-т світ. економіки та міжнар. відносин НАН України. — Київ, 2018. — Вип. 14. — С. 78-99. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17181-14** Проаналізовано виклики, що постали перед українською зовнішньою політикою, зокрема щодо реакції на загрози системі міжнародної безпеки. На основі проведеного аналізу зроблено висновок, що серед успіхів зовнішньої політики України останніх років можна зазначити протистояння російській агресії та тривалій гібридній війні, впровадження безвізового режиму з Європейським Союзом, провадження співпраці щодо впровадження Угоди про асоціацію Україна-Європейський Союз, реалізацію кроків щодо євроатлантичної інтеграції.

58. **Україна за підтримки НАТО ліквідує сховища радіоактивних відходів** / підготувала Віта Струтинська // Надзвич. ситуація+. — 2018. — № 10. — С. 4-7. Зазначено, що 26 вересня було оголошено про старт проекту Трастового фонду НАТО щодо ліквідації сховища «історичних» радіоактивних відходів (РАВ), що утворились в результаті військових програм колишнього СРСР, на об'єкті «Цибулеве» (військова частина А0981 МО України, с. Цибулеве, Кіровоградська область).

59. **Черниш В. Міністр з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб Вадим Черниш: "Нам би дуже хотілося, щоб міжнародні партнери звернули увагу на інтеграційні проекти"** : [інтерв'ю] / Вадим Черниш // Журнал Крим

Інформ. – 2018. – № 7. — С. 4-5. Розглянуто питання української державної політики щодо тимчасово окупованого Криму; наскільки вдається утримувати зв'язки з мешканцями окупованої території, та чи є підтримка міжнародної спільноти у цих питаннях.

60. Шамшур О. Надзвичайний та Повноважний Посол України у Франції Олег Шамшур: "Деокупація Криму – одна з передумов відновлення системи європейської безпеки" : [інтерв'ю] / Олег Шамшур ; провела Ольга Будник // Журнал Крим Інформ. – 2018. – № 7. — С. 6-7. Розглянуто діяльність, яку здійснює посольство України у Франції для актуалізації теми Криму, засудження його незаконної анексії, яким бачать майбутнє Криму та перспективи повернення до складу України.

Статті з періодичних видань

61. Безсмертний Р. Роман Безсмертний: "В противовес "русскому миру" мы построим великую Украину" / Роман Безсмертний // Факты и комментарии. — 2018. — 15–21 нояб. (№ 45). — С. 6. Подано тези виступів кандидата у президенти України, народного депутата II–V скликань Верховної Ради, колишнього представника Президента у Верховній Раді, учасника Тресторонньої контактної групи з мирного врегулювання ситуації на Сході України Романа Безсмертного під час другого циклу зустрічей із жителями регіонів України на тему "Велика Україна можлива!". Зазначено, що перший цикл зустрічей під назвою "Якою ми хочемо України" політик ініціював у травні 2018 року, об'їхавши зі своєю командою десятки міст України. Говорячи про збройний конфлікт на Донбасі, Роман Безсмертний, зокрема, зазначив, що "потрібно починати з військово-промислового комплексу. ... ще потрібні закони про зброю та територіальну оборону". Текст:

<https://fakty.ua/286797-v-protivoves-russkomu-miru-my-postroim-velikuyu-ukrainu---roman-bezsmertnyj>

62. **Богдан В. "Путин готов пойти на новые теракты в Украине"** / Василий Богдан ; беседовал Александр Лещенко // Факты и комментарии. — 2018. — 15– 21 нояб. (№ 45). — С. 4. *Ветеран зовнішньої розвідки генерал-лейтенант Василь Богдан в інтерв'ю розповів про те, наскільки реальні загрози Кремля напередодні виборів в Україні. Він, зокрема, зазначив, що "провокації з боку російських окупаційних військ не виключені. Але останнім часом всі вони зводяться нанівець нашими військовими, які задіяні в операції Об'єднаних сил"*. Текст: <https://fakty.ua/286605-putin-gotov-pojti-na-novye-terakty-v-ukraine-ispolzovav-svoj-mocshnyj-kozyr-general>

63. **Брутальне порушення Мінських домовленостей** // Голос України. — 2018. — 13 листоп. (№ 214). — Електрон. ресурс. *Надано інформацію про участь Президента України Петра Порошенка у пам'ятній церемонії у Парижі, присвяченій 100-й річниці завершення Першої світової війни. Під час тристоронньої зустрічі Петра Порошенка з Президентом Франції Емманюелем Макроном та Федеральним канцлером Німеччини Ангелою Меркель наголошено, що фейкові вибори на Донбасі – це "брутальне порушення Москвою взятих на себе зобов'язань у рамках Мінських домовленостей". Під час спілкування з журналістами Президент України повідомив, що сторони позитивно відзначили відповідальне ставлення України до виконання домовленостей. Петро Порошенко зазначив, що важливу увагу під час переговорів приділено пропозиції України щодо введення миротворців на окуповану територію Донбасу та питанням звільнення політичних полонених, яких незаконно утримують у в'язницях Російської Федерації (РФ).* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/309971>

64. **Бурлаченко С. Две весны — два образа выборов** / Сергей Бурлаченко // 2000: Еженедельник. — 2018. — 9–15 нояб. (№ 45). — С. А2. *Подано інформацію про проведення незаконних виборів на тимчасово*

окупованих територіях Донецької та Луганської області. Текст:
<https://www.2000.ua/v-nomere/forum/puls/dve-vesny--dva-obraza-vyborov.htm>

65. В Донбасе идет захоронение радиационных отходов из РФ
// Вечер. Харьков. — 2018. — 10 нояб. (№ 124). — С. 7. Идетсья про небезпечну екологічну ситуацію на окупованій території Донбасу, що виникла у зв'язку із діями терористичної організації ДНР, і може стати неконтрольованою. Подано коментарі з цього приводу народного депутата України, координатора групи "Інформаційний спротив" Дмитра Тимчука. Идетсья, зокрема, про ініційовану окупаційною адміністрацією зупинку сухої консервації шахти "2-бис" у Горловці (Донецька область) та ін. За даними групи, військовослужбовці Збройних сил Російської Федерації (РФ) робили складування та поховання радіаційних відходів, вивезених із території РФ. Експерти, також, акцентують увагу на тому, що затоплення виробок шахти "2-бис" і "Нова" загрожує серйозними проблемами всьому регіону. Текст:
<https://vecherniy.kharkov.ua/news/151149/>

66. Вайксель Ф. Погляд з іншої сторони / Фолькер Вайксель ;
бесіду вела Наталія Писанська // Голос України. — 2018. — 13 листоп. (№ 214). — Електрон. ресурс. Подано матеріали бесіди з німецьким фахівцем-політологом з питань Східної Європи Фолькером Вайкселем про результати візиту Федерального канцелера Німеччини Ангели Меркель до України. Окреслено позицію Німеччини щодо ситуації на Донбасі та будівництва газогону "Північний потік-2". Висловлено думку щодо перспектив розвитку українсько-німецьких відносин. Текст:
<http://www.golos.com.ua/article/309876>

67. Верховна Рада залишається надійним партнером у продовженні реформ
// Голос України. — 2018. — 14 листоп. (№ 215). — Електрон. ресурс. Подано тези виступу Першого заступника Голови Верховної Ради України (ВР України), Уповноваженого Президента України з мирного врегулювання ситуації в Донецькій та Луганській

областях Ірини Геращенко на сьомому засіданні Ради регіонального розвитку, що відбувалось під головуванням Президента України Петра Порошенка та за участі Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана і представників центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Ірина Геращенко підтримала необхідність внесення відповідних змін до Конституції України, що сприятимуть подальшому впровадженню реформи децентралізації. Вона закликала консолідувати зусилля задля мирного врегулювання ситуації на Донбасі та відновлення територіальної цілісності України, включно із анексованим Кримом. Коментуючи проведення так званих "виборів" на окупованому Донбасі, Ірина Геращенко зазначила, що всі міжнародні партнери України засудили ці вибори та заявили про наміри посилити санкції проти країни-агресора Росії. Уповноважений Президента України з мирного врегулювання ситуації в Донецькій та Луганській областях Ірина Геращенко зауважила, що парламент усвідомлює свою відповідальність та важливість підтримки Президента України у боротьбі за звільнення заручників та запровадження миротворчої місії ООН на Донбасі. Ірина Геращенко також відзначила роботу ВР України з впровадження важливих законів у сфері національної безпеки та оборони і законодавства у сфері врегулювання гуманітарних проблемних питань. Перший заступник голови ВР України звернулась до представників місцевої влади із закликом надавати постійну підтримку та допомогу родинам військовослужбовців. "Немає нічого важливішого, ніж підтримати родини тих, хто віддав найголовніше – життя своїх рідних!", – заявила Ірина Геращенко. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310031>

68. **"Відчуваємо потужну міжнародну підтримку в захисті суверенітету України"** // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 2. Подано тези виступу Президента України Петра Порошенка під час "Паризького форуму заради миру" в рамках свого візиту до Франції. Зазначено, що форум спрямований на об'єднання зусиль націй і світу для

припинення війни. Президент України, зокрема, наголосив, що країни світу засудили проведення фейкових виборів на тимчасово окупованій Росією території Донбасу.

69. Власенко В. За кримську резолюцію Генасамблея ООН проголосує у грудні : у ній буде вказано імена всіх українських бранців Кремля / Вікторія Власенко // Уряд. кур'єр. — 2018. — 17 листоп. (№ 217). — С. 2. Йдеться про оновлений проект резолюції "Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь (Україна)", затверджений Третім комітетом Генеральної асамблеї Організації Об'єднаних Націй (ООН). В проекті резолюції містяться чіткі вимоги до Російської Федерації (РФ) як держави-окупанта, зокрема, є "підтвердження неприпустимості захоплення території Криму силою та заклик повернути окуповані території", а також звільнити всіх українців, ув'язнених на території окупованого Криму та в РФ. Також засуджено примусове надання українським громадянам окупованого Криму російського громадянства, залучення їх до участі у воєнних операціях і проведення незаконних виборчих кампаній. Зазначено, що російська влада має утриматися від криміналізації права на свободу слова і права на вільне зібрання в Криму і припинити дискримінацію тих, хто не визнає окупації. Проект резолюції містить пункт, адресований і міжнародним організаціям та спеціалізованим установам ООН, в якому йдеться про те, що в офіційних документах Крим слід згадувати як "Автономну Республіку Крим та місто Севастополь (Україна), які тимчасово окуповані Російською Федерацією". Текст:

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/za-krimsku-rezolyuciyu-genasambleya-oon-progolosuy/>

70. Воєнно-медична доктрина України: мета й шляхи реалізації / Ігор Хоменко, Володимир Білий, Віктор Жаховський, Володимир Лівінський // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 3. Висвітлено ключові положення затвердженої Кабінетом Міністрів

України 31 жовтня 2018 р. постанови № 910 "Про затвердження Воєнно-медичної доктрини України". Цей документ військові медики та медична спільнота України чекали більше, ніж чотири роки. Воєнно-медична доктрина України (ВМД) – перший нормативний акт держави, що заклав основи побудови системи військової охорони здоров'я та дав поштовх для подальшого її розвитку. ВМД – це сукупність поглядів, науково-обґрунтованих принципів, єдиних організаційних вимог щодо організації медичного забезпечення Збройних Сил України й інших військових формувань. Наголошено, що реалізація положень ВМД України забезпечить військовослужбовців своєчасною та якісною медичною допомогою і гарантуватиме їм збереження життя та зміцнення здоров'я. Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5578-%2815-11-2018%29.pdf>

71. **Воронцов П. Вибори без вибору** / Павло Воронцов // Голос України. — 2018. — 13 листоп. (№ 214). — Електрон. ресурс. *Йдеться про фейкові вибори на непідконтрольній Україні території Донбасу в самопроголошених "ДНР" та "ЛНР". Наведено заяву Першого заступника Голови Верховної Ради України (ВР України), представника України в гуманітарній підгрупі в Тресторонній контактній групі (ТКГ) Ірини Геращенко із засудженням проведення так званих виборів. В заяві зазначено, що Російська Федерація (РФ) своїми діями вчергове грубо порушила основоположні норми і принципи міжнародного права та законодавство України. Українська частина ТКГ заявляє, що результати цих псевдовиборів є юридично нікчемними, не створюють жодних правових наслідків і відтак не визнаються Україною і цивілізованим світом. Подано також коментарі із засудженням "виборів" на окупованих територіях Донбасу лідера партії "Батьківщина" Юлії Тимошенко, голови Постійної делегації ВР України в Парламентській асамблеї Ради Європи (ПАРЄ), народного депутата Володимира Ар'єва та голови Постійної делегації ВР України в Парламентській асамблеї НАТО народного депутата Ірини Фріз. В заяві політичної партії*

”Народний фронт” наголошено, що правове значення фейкових виборів – нікчемне, але сам факт ”свідчить про намір Путіна загострювати ситуацію та агресивно тиснути на міжнародне співтовариство”. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/309946>

72. **Газін В. Велика війна: чи всі її уроки вивчило людство : 11 листопада у всьому світі згадають про жертви першого тотального конфлікту** / Володимир Газін // Дзеркало тижня. – 2018. – 10 листоп. (№ 42/43). — С. 1, 15. *Проаналізовано причини розв’язання, країни-учасники та хід Першої світової війни. Окремо проаналізовано наслідки війни та той широкий спектр суспільно-політичних змін, до яких вона призвела. Підкреслено необхідність висновків, які повинно зробити людство, щоб не повторювати у майбутньому таких помилок.* Текст: <https://dt.ua/HISTORY/velika-viy-na-chi-vsi-yiyi-uroki-vivchilo-lyudstvo-293590.html>

73. **Гончарова Є. Генеральські відповіді : навіщо громадські активісти Донеччини хочуть за стіл переговорів із новим головою ВЦА** / Єлизавета Гончарова // Укр. тиждень. — 2018. — № 41 (12–18 листоп.). — С. 12-13. *Проаналізовано прес-конференцію голови Донецької обласної військово-цивільної адміністрації Олександра Куця із нагоди 100 днів перебування на посаді. Підкреслено, що попри формат прес-конференції, діалог фактично був номінальним. Розглянуто проблеми області та питання, які піднімалися під час зустрічей з представниками правління обласної Громадської ради (яка формувалася з величезним скандалом: до неї не потрапили найактивніші об’єднання області, що є стрижнем української позиції регіону від початку бойових дій).* Текст: <https://tyzhden.ua/Society/221035>

74. **Гоф Д. Чрезвычайный и полномочный посол Великобритании в Украине Джудит Гоф: ”Вся ответственность за то, что происходит на Донбассе, лежит на руководстве Кремля. С него и надо спрашивать”** / Джудит Гоф ; беседовала Ольга Бесперстова // Факты

и комент. — 2018. — 15–21 нояб. (№ 45). — С. 5, 6. *Британський дипломат Джудіт Гоф в інтерв'ю назвала умови для можливого пом'якшення санкцій з боку Сполученого Королівства. Також Д. Гоф розповіла про розвиток українсько-британських відносин і чи вплине на них Brexit; про загальні риси наших народів і про враження від поїздок на Донбас та в інші регіони України.* Текст: <https://fakty.ua/286822-otvetstvennost-za-voynu-na-donbasse-lezhit-na-kremle-dlya-snyatiya-sankcij-s-rf-est-dva-usloviya---posol>

75. **Грабовський С. Перемогти Голіафа** / Сергій Грабовський, Ігор Лосєв // День. — 2018. — 13 листоп. (№ 205). — С. 5. *Розглянуто перспективи вирішення воєного конфлікту на Сході України в зоні проведення операції Об'єднаних сил (ООС) чинною владою та політиками, які переможуть на парламентських та президентських виборах в Україні у 2019 р.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/peremogty-goliafa>

76. **Дем'яненко В. Авіаційні рятувальники готові працювати за стандартами НАТО** / Владислав Дем'яненко // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 14. *Йдеться про масштабні тренування пошуково-рятувальних груп, проведені в межах багатонаціональних навчань "Чисте небо – 2018", що відбулись у Повітряних силах Збройних сил України (ЗСУ). Загалом за два тижні понад півсотні українських, американських і данських рятувальників провели кілька десятків операцій. У Центрі управління пошуково-рятувальним забезпеченням польотів авіації ЗСУ навчання рятувальної компоненти оцінено як одні з найбільших за весь час існування центру.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5578-%2815-11-2018%29.pdf>

77. **Дем'яненко В. Протиповітряні бої над "Ягорликом"** / Владислав Дем'яненко // Нар. армія. — 2018. — 8 листоп. (№ 45). — С. 1, 12. *Йдеться про тактичні навчання на випробувальному полігоні "Ягорлик" (Херсонська обл.), в яких залучено понад тисячу військовослужбовців і кількості одиниць різної військової техніки.*

Зазначено, що для цього на Херсонщину прибули майже всі типи систем та комплексів зенітно-ракетних військ (ЗРВ), що знаходяться на озброєнні Збройних сил України (ЗСУ). Текст:
<http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5577-%2808-11-2018%29.pdf>

78. **Дереш Б. Нові бронезилети надійшли на випробування до ЗС України** / Богдана Дереш // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 14. *Йдеться про поліпшення військового екіпірування у Збройних силах України (ЗСУ), а саме – розробку нового виду бронезилетів, які є спільною розробкою ТОВ "Балістика" та ТОВ "Матеріалознавство". Зазначено, що українські бійці з 95-ї бригади отримали на тестову експлуатацію партію оновлених загальновійськових бронезилетів. Текст:*
<http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5578-%2815-11-2018%29.pdf>

79. **Дудар В. Чи така страшна армія, як її малюють?** / Віктор Дудар, Наталія Васюнець // Експрес. — 2018. — 8–15 листоп. (№ 45). — С. 13. *Подано матеріали бесіди з колишніми призовниками та військовими експертами про реалії строкової служби в Україні*

80. **З початку 2018 року на військову службу за контрактом у Збройних силах України прийнято понад 27 тис. осіб** // Нар. армія. — 2018. — 8 листоп. (№ 45). — С. 2. *Подано матеріали виступу на брифінгу для представників ЗМІ перед початком прямої телефонної лінії Кабінету Міністрів України заступника Міністра оборони України генерал-лейтенанта Ігоря Павловського. Він повідомив, що у межах призовної кампанії "Осінь-2018" станом на листопад на строкову військову службу до лав Збройних сил України (ЗСУ) призвано близько 5 тис. осіб. Загалом на виконання Воєнної доктрини України щодо змішаного способу комплектування ЗСУ, у 2018 році на строкову військову службу до ЗСУ буде призвано 18,0 тис. осіб (весна – 9,0 осіб; осінь – 9,0 тис. осіб). Текст:*
<http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5577-%2808-11-2018%29.pdf>

81. **Завтонов Д. Як убезпечити Донбас від техногенної катастрофи** / Дмитро Завтонов // Нар. армія. — 2018. — 8 листоп. (№ 45).

— С. 7. *Йдеться про існуючі ризики, пов'язані із можливістю техногенної катастрофи на Донбасі та шляхи їх усунення. Зазначено, що із початку бойових дій на території Донецької та Луганської областей інфраструктура зазнала значних руйнувань, що своєю чергою створило складні умови для життєдіяльності цивільного населення та об'єктів місцевої промисловості. Пошкодження будь-якого з промислових об'єктів може спричинити вибухи та руйнування складів і сховищ токсичних або сильнодійних отруйних речовин та інші катастрофічні наслідки. Наголошено, що у бюджеті самопроголошених республік не передбачено ані копійки на фінансування екологічних заходів.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5577-%2808-11-2018%29.pdf>

82. **Завтонов О. "Український айсберг" для російського флоту, або чому Росія не в змозі спустити на воду нові фрегати та корвети /** Олександр Завтонов // Нар. армія. — 2018. — 8 листоп. (№ 45). — С. 17. *Розглянуто ситуацію навколо припинення Україною військово-технічного співробітництва з Російською Федерацією (РФ) після анексії Криму та агресії РФ на Сході України. Зазначено, що під загрозою зриву опинилися замовлення на будівництво відразу 17 надводних кораблів для Військово-морських сил Росії на загальну суму 227 млрд рублів.* Текст: http://www.na.mil.gov.ua/index.php/2018/11/09/ukrayinskyj-ajsberg-dlya-rosijskogo-flotu-abo-chomu-rosiya-ne-v-zmozi-spustyty-na-vodu-novi-fregaty-ta-korvety/?fbclid=IwAR3CMW1T_BUu120RKgAQy8InnM9_I0PhQ8V084Xjs7H-FYTJR6bASms5-c4

83. **Звернення Голови Верховної Ради України Андрія Парубія до учасників Форуму транснаціональної мережі членів парламентів "Парламентарі за глобальні дії" /** Інформ. упр. апарату Верхов. Ради України // Голос України. — 2018. — 17 листоп. (№ 218). — Електрон. ресурс. *Надано інформацію про звернення Голови Верховної Ради України (ВР України) Андрія Парубія до учасників Форуму транснаціональної*

мережі членів парламентів "Парламентарі за глобальні дії" (Parliamentarians for Global Action, PGA) та 10-ї Консультативної Асамблеї Парламентарів за Міжнародний кримінальний суд та верховенство права. Зазначено, що проведення такого поважного міжнародного форуму в Києві – столиці держави, яка "у жорсткій боротьбі з російським агресором захищає своє прагнення бути невід'ємною частиною вільного цивілізованого світу, свідчить про визнання досягнень України на шляху розвитку демократії, утвердження високих ідеалів гуманізму та принципів верховенства права". Голова ВР України наголосив, що Україна "послідовно обстоює зміцнення міжнародного і внутрішнього кримінального правосуддя та попередження найсерйозніших злочинів, які турбують міжнародну спільноту, таких як геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та агресія". Андрій Парубій побажав учасникам Форуму продуктивних дискусій та напрацювання нових перспективних ідей для найефективнішого захисту фундаментальних цивілізаційних цінностей. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/310223>

84. Здоровило Т. Голосування під прицілом : організаторів і виконавців псевдовиборів на території окупованого сходу України притягнуть до кримінальної відповідальності / Тарас Здоровило // Україна молода. — 2018. — 13 жовт. (№ 123). — С. 2. *Йдеться про проведення псевдовиборів на окупованих територіях Донецької та Луганської областей 11 листопада 2018 р., незважаючи на те, що їх проведення неодноразово засуджувало міжнародне співтовариство. Президент України Петро Порошенко офіційно звертався до виборців із закликом проявити здоровий глузд і не робити хибних кроків. Не зупинили кураторів ОРДЛО й анонсовані ще заздалегіть застереження: у разі псевдообирань на Росію чекатимуть нові міжнародні санкції.* Текст: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3383/2006/127967/>

85. **Капсамун І. Авантюра Кремля** / Іван Капсамун, Валентин Торба // День. — 2018. — 13 листоп. (№ 205). — С. 4. *Подано інформацію про проведення на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей так званих виборів народних рад і "голів територій". Акцентовано увагу на тому, що можливе очікування посилення санкцій щодо всіх, хто організував та спряв проведенню так званих виборів на цих територіях.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/avantyura-kremlya>

86. **Карпенко О. Вони точно знають, чого чекати від погоди** / Оксана Карпенко // Нар. армія. — 2018. — 15 листоп. (№ 46). — С. 11. *Висвітлено особливості підготовки військових гідрометеорологів, фахівців, які мають ураховувати погодні умови для найефективнішого застосування зброї й техніки. Зазначено, що єдиним вищим навчальним закладом де готують гідрометеорологів – осіб офіцерського складу – є Одеський державний екологічний університет (ОДЕКУ). Подано розповідь начальника кафедри військової підготовки ОДЕКУ полковника Олега Грушевського.* Текст: <http://na.mil.gov.ua/files/pdf/5578-%2815-11-2018%29.pdf>

87. **Карпюк Г. Маю честь і ... доброчесність : справедлива і невідворотна відповідальність для всіх — ось що згубить корупцію в армії** / Геннадій Карпюк // Україна молода. — 2018. — 16–17 листоп. (№ 125). — С. 4. *Йдеться про достатньо високий рівень корупції у сфері оборони, пов'язаний з управлінням значними державними ресурсами, підвищеним рівнем закритості та принципами єдиноначальності, які наділяють командирів повноваженнями одноосібно вирішувати питання й ухвалювати рішення. Зазначено, що антикорупційна політика оборонного відомства дає свої позитивні плоди завдяки впровадженню єдиної системи запобігання й виявлення корупційних ризиків та осучаснення стандартів доброчесності персоналу. Міністр оборони Степан Полторак затвердив кодекс доброчесної поведінки військовослужбовців та цивільного персоналу відомства. А в проекті нового Статуту Збройних*